

Handläggare
Katarina Waller
Telefon: 08-50824457

Till
Skärholmens stadsdelsnämnd
2018-09-27

Framtida möjligheter för stadsdelens fritidsgårdsverksamhet

- Svar på skrivelse

Förvaltningens förslag till beslut

Skärholmens stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens svar på skrivelsen.

Susanne Leinsköld
Stadsdelsdirektör

Britt Karlsson
Avdelningschef

Sammanfattning

Skärholmens stadsdelsnämnd har gett stadsdelsförvaltningen i uppdrag att utreda vilka framtida möjligheter som finns för stadsdelens fritidsverksamhet.

Stadsdelsförvaltningen har genomfört en enkätstudie bland stadsdelens unga för att nå en djupare förståelse gällande ungdomars preferenser. Enkätstudien kompletteras med trivselenkäten från fritidsverksamheten samt synpunkter från ungdomsrådet.

Förvaltningen anser att fritidsverksamheten bör synliggöras ytterligare för att öka ungdomarnas kännedom om vilken fritidsverksamhet som erbjuds. Fritidsverksamhet och föreningslivet behöver samarbeta i högre grad för att främja ungdomars kunskap om vilka fritidsverksamheter som erbjuds i stadsdelsnämndsområdet. Förvaltningen vill se en riktad satsning mot unga med funktionsvariationer i stadsdelsnämndsområdet samt se över öppettiderna för träffpunkter och mötesplatser. För att tydliggöra verksamhetens innehåll föreslår förvaltningen namnbyten på träffpunkter och mötesplatser.

Förvaltningen ser för- och nackdelar med en kommande upphandling av verksamheten. Vid en eventuell upphandling är det centralt att kraven kring kvalitet och vidareutveckling i verksamheten blir tydliga. Om en upphandling sker föreslår förvaltningen att samtliga parklekar inkluderas alternativt att samtliga återtas i egen regi.

Förvaltningen anser att verksamheterna behöver öka variationen av planerade aktiviteter riktade mot flickor samt att dessa behöver kommuniceras tydligare mot målgruppen.

Bakgrund

År 2011 gav stadsdelsnämnden förvaltningen i uppdrag att redovisa en förstudie avseende förutsättningar för att genomföra en upphandling av fritidsverksamheten. Förstudien godkändes, efter en votering, av nämnden den 24 november 2011. Förstudien visade på nuläge och förutsättningar för upphandling av fritidsverksamheten. Generellt fanns det goda erfarenheter av upphandlade fritidsverksamheter från andra stadsdelar. Förstudien innehöll även en risk- och väsentlighetsanalys med värden att ta i beaktande vid en upphandling. Våren 2012 gav stadsdelsnämnden stadsdelsförvaltningen i uppdrag att genomföra upphandlingen.

Fritidsverksamheten är sedan november 2013 på entreprenad och drivs av Fryshuset. Fritidsverksamheten innefattar tre stycken parklekar, fyra stycken mötesplatser, två stycken träffpunkter, Ungdomens Hus samt sommar- och lovverksamhet. Nuvarande avtal löper ut den 14 november 2019. När avtalet snart löper ut finns det två vägar att gå, antingen genomförs en ny upphandling och då finns det ingen garanti för vem som tar över driften. Den andra vägen är att ta tillbaka fritidsverksamheten i egen regi.

Skärholmens stadsdelsnämnd har i en skrivelse uppdragit åt förvaltningen att utreda framtida möjligheter för stadsdelens fritidsgårdsverksamhet. Stadsdelsnämnden uppdrar åt förvaltningen:

- Att arbeta fram en beskrivande rapport om utvecklingspotential för fritidsverksamheten i Skärholmen
- Att utifrån rapporten ta fram underlag för att nämnden ska kunna besluta kring fritidsverksamhetens framtid
- Rapporten ska urskilja de olika former av fritidsverksamheter som förekommer i stadsdelen för att analysera utvecklingspotential

- Rapporten ska belysa utvecklingsmöjligheter för fritidsverksamheten i avseende på att nå ut till fler ungdomar, att ha särskild verksamhet för tjejer och andra former för att nå jämställt deltagande att aktivt verka för inkludering av ungdomar med funktionsvariationer samt att bedriva ett kontinuerligt och nära samarbete med socialtjänst och skola
- Rapporten ska beakta Skärholmens ungdomars perspektiv och åsikter kring deras fritid
- Rapporten ska ta in information från andra goda exempel från fritidsverksamheter som har utvecklat sitt arbete och nått positiva resultat
- Rapporten ska förankras till föräldrar och ungdomar i området. Hur vill vi ha vår fritidsverksamhet?
- Rapporten ska innehålla en analys av hur behoven av fritidsverksamhet kan komma att förändras över tid på grund av ändrade omvärldsfaktorer eller förutsättningar

Ärendet

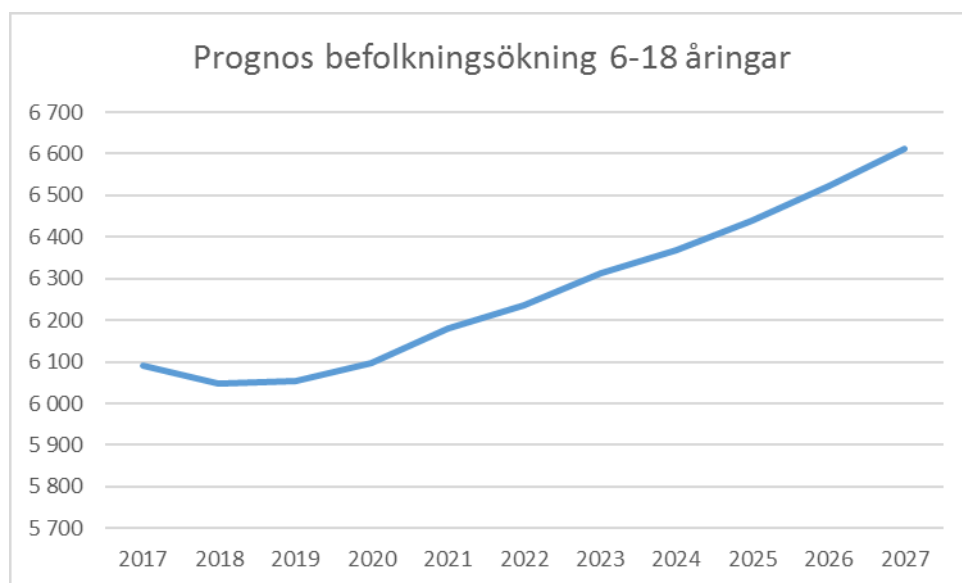
I Stockholms stads budget för 2018 anges att stadsdelsnämnderna ansvarar för att hålla fritidsverksamhet för barn och unga. Alla har rätt till en meningsfull fritid och tillgång till trygga och jämställda mötesplatser oavsett ekonomiska förutsättningar.

Fritidsverksamhetens aktiviteter ska svara mot olika behov hos barn och unga med särskild fokus på grupper som idag inte nås av annan fritidsverksamhet. Fritidsverksamheten ska vara öppen och attraktiv för alla oavsett kön, etnicitet, religion, sexuell läggning, funktionsförmåga och könsidentitet.

Ökad befolkning

Kommande år sker en ökning av antalet invånare i åldersgruppen 6-18 år till följd av ökat barnafödande under 2000-talet samt ökad inflyttning på grund av nybyggnation inom Fokus Skärholmen.

Ungdomar i gymnasieåldern, 16-18 år, prognostiseras öka kraftigt de kommande tio åren. Befolkningsökningen kan innebära framtida utmaningar för all form av fritidsverksamhet riktade till målgruppen. Nedan redovisas en utvecklingsprognos avseende befolkningsutveckling i Skärholmens stadsdelsnämndsområde.

Kvalitet och likvärdighet

Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm presenterade år 2017 rapporten ”Jämlig fritid, bättre framtid Om unga stockholmares fritidsvillkor”. Kommissionens rapport omfattar all fritidsverksamhet för unga som erbjuds av Stockholms stad. Rapporten visar att barn och unga från socioekonomiskt svaga förhållanden besöker fritidsgårdar i större utsträckning medan barn och unga från socioekonomiskt starka förhållanden i större utsträckning deltar i idrottsföreningar och kulturskola. Ett skäl till detta handlar om att dessa unga i högre grad uppmuntras till deltagande av sina föräldrar, vilka också i större utsträckning har tid att följa barnen till deras aktiviteter. Många idrotts- och föreningsaktiviteter medför också högre kostnader vilket också påverkar deltagandet. Rapporten framhåller därför vikten av att säkerställa kvalitet och likvärdighet inom fritidsgårdarna för att motverka en eventuell risk att dessa inverkar negativt på ungas utveckling. Med kvalitet och likvärdighet avses tillgång till attraktiva och meningsfulla aktiviteter. Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm framhåller även att barn och unga som inte trivs med sin fritid skattar sin hälsa och livskvalitet lägre. I rapporten ”Skillnadernas Stockholm” från 2015 redovisas resultaten från landstingets folkhälsoenkät och frågan ”Hur bedömer du ditt allmänna hälsotillstånd?”. Variationen mellan stadsdelsområdena är stor och samvarierar främst med befolkningens socioekonomiska sammansättning. Rinkeby-Kista och Skärholmen har störst andel av befolkningen med sämre självskattad hälsa vilket gäller både kvinnor och män. Det är ytterligare en indikation på vikten av kvalitet i fritidsverksamhet för ungdomar i åldrarna 7-19 år i dessa områden.

Namn på verksamheterna

År 2005 beslutade stadsdelsnämnden att det skulle finnas lokala mötesplatser i alla fyra stadsdelsområden för ungdomar 12-15 år och en central mötesplats för ungdomar 13-19 år i form av ungdomens hus i Skärholmen. När förvaltningen skulle öppna verksamhet för äldre ungdomar, 16-19 år, i Bredäng och Vårberg valde de att benämna dessa för träffpunkter. Detta för att undvika en sammanblandning med de fyra mötesplatserna för yngre ungdomar.

Inom Stockholms stad förekommer olika namn på fritidsverksamheter. Namnet ”Träffpunkt” och ”Mötesplats” används i andra stadsdelars fritidsverksamhet men även inom verksamheter för seniorer. Så även i Skärholmens stadsdelsförvaltning, där Eken aktivitetscenter är en träffpunkt och mötesplats. På Stockholms stads hemsida finns en tjänst som heter ”Hitta och jämför träffpunkter och mötesplatser” och där återfinns samtliga mötesplatser och träffpunkter inom staden för seniorer. Fritidsverksamheter för barn och unga återfinns inom tjänsten ”Hitta och jämför fritids- och ungdomsgårdar”. Vanliga namn på fritidsverksamheter inom staden är ”Fritidsgård” och ”Ungdomsgård”. Ofta förtydligas namnet på fritidsgården med dess geografiska placering, exempelvis Hagsätra fritidsgård och Kista ungdomsgård.

Fritidsverksamheten i Skärholmen

Fritidsverksamheten består av fyra parklekar och fyra mötesplatser, en i varje stadsdelsnämndsområde. Det finns även en träffpunkt i Bredäng och en i Vårberg samt Ungdomens hus i Skärholmen.

Fritidsledarna inom Fryshuset arbetar utifrån att de ska handleda och möjliggöra ungas eget skapande av verksamheten. Samtliga verksamheter har en styrelsegrupp som utgörs av ungdomar och barn ur besökargruppen. Det finns även olika gruppverksamheter som t.ex. resegrupp, eventgrupp och café grupp där ungdomarna är de som planerar, genomför och följer upp aktiviteten. Inför sommaren planerar ungdomar tillsammans med fritidsledarna lovverksamheten Lovely Days. Besökarna erbjuds utbildning i projektarbete, styrelsearbete, samt hur man gör för att starta en förening. För att visa upp ungdomarnas delaktighet använder Fryshuset sociala medier.

Parklekar

Målgrupp: Alla åldrar men framförallt 7-12 åringar

Stadsdelsområde: Bredäng, Skärholmen, Vårberg och Sättra

Urval av aktiviteter: planerade och spontana aktiviteter såsom Skate, basket, tennis, lekar och tävlingar arrangeras. Inomhus finns möjlighet till olika spel och aktiviteter, enklare matlagning och bakning. I Sättra finns även aktiviteterna skapande verksamhet, ekologisk odling, teaterföreställningar, sagoläsning, sångstunder, grillning och cykelskola. Riktade aktiviteter såsom Inspirationsdag för flickor.

Bemanning: Minst två fritidsledare per parklek i Bredäng, Skärholmen och Vårberg. I Sättra (Kulan, egen regi) är det en förskollärare och en fritidsledare.

Öppettider: Måndag till fredag klockan 13-17 i Bredäng, Skärholmen och Vårberg. Sättra har öppet måndag till fredag 9-16.30.

Fryshusets trivselenkät

Fryshuset bedriver parklek på tre platser i stadsdelsnämndsområdet; parkleken Ängen i Bredäng, parkleken Ekholmen i Skärholmen samt parkleken Vårgården i Vårberg. Trivselenkäten genomfördes under våren 2018 och besvarades av 79 besökare varav 45 flickor och 32 pojkar samt 2 stycken ”annan”. I Fryshusets trivselenkät ställs följande öppna fråga där besökarna får skriva fritextsvar. "Om jag fick ändra något skulle det vara"

- På parklekarna var det 23 av totalt 79 svarande som skrev önskemål om förändringar. Majoriteten av önskemålen handlade om nya saker: Nya spel, pingisbord/rack, studsmatta, biljardbord, TV/Dator-spel, fotbollsplan. Det fanns även önskemål om att renovera lokalerna, få en större danslokal och nya bord. Övriga önskemål var längre öppettider, flera aktiviteter samt mer dans.

Trivselenkäten innehöll även frågan "Finns det någon aktivitet som du saknar?"

- På parklekarna var det 13 av 79 svarande personer som saknade aktiviteterna: dans, rita, skateboard, fotbollsnät, blindboll, brännboll, tennis, sandlåda och baskettturneringar.

Parkleken Kulan, egen regi

Idag är parkleken Kulan i Sättra kvar i egen regi medan övriga parklekar är med i den upphandlade verksamheten. Det är en heldagsöppen verksamhet till skillnad från övriga som delar lokal med öppna förskolan och därmed har sin verksamhet mellan klockan 13-17 måndag till fredag. Kulans verksamhet är uppskattad och välbesökt.

Enkätundersökning

Våren 2018 tillfrågades de besökande på Kulan vid ett tillfälle om de är nöjda med den verksamhet som bedrivs. Av totalt 50 svarade besökare var 32 stycken mycket nöjda, 11 stycken ganska nöjda samt att sju stycken uppgav att de varken var nöjda eller missnöjda. Verksamheten får ofta önskemål om att ha längre öppettider på vardagarna samt önskemål om att verksamheten ska vara öppen under helger.

Mötesplatser

Målgrupp: Ungdomar 12-15 år

Stadsdelsområde: Bredäng, Sättra, Skärholmen och Vårberg

Urval av aktiviteter: Tjejkvällar, kill- och tjejgrupper, dans, spontanidrott, föreläsningar, diskussionskvällar, samarbetsövningar, skapande, tipsrundor, läxhjälp, musik och mediaproduktion. Dans för flickor på torsdag och fredag.

Bemanning: Minst två fritidsledare per mötesplats

Öppettider:

- **Bredäng i Bredängsskolan:**
tisdag och torsdag 17.00-21.00
fredag 17.00-24.00
- **Skärholmen i Lillholmsskolan:**
tisdag och torsdag 17.00-21.00
fredag 17.00-24.00 (även tillgång till sporthallen).
- **Vårberg i parkleken Vårgården:**
onsdag och torsdag 17.00-21.00
fredag 17.00-24.00
- **Sättra i Sättraskolan:**
Onsdag och torsdag 17.00-21.00
fredag 17.00-24.00

På måndagar, lördagar och söndagar finns ingen öppen verksamhet på mötesplatserna.

Fryshusets trivselenkät

Trivselenkäten genomfördes under våren 2018 och besvarades av 114 besökare varav 57 flickor och 51 pojkar samt 6 stycken ”annan”. I Fryshusets trivselenkät ställs följande öppna fråga där besökarna får skriva fritextsvar. "Om jag fick ändra något skulle det vara"

- På mötesplatserna var det 33 av totalt 114 svarade som skrev önskemål om förändringar. Majoriteten av dessa önskade längre öppettider. Det fanns även önskemål om flera aktiviteter, större lokal, nytt pingisbord/rack, mer fysiska aktiviteter och TV/Dator-spel

Trivselenkäten innehöll även frågan "Finns det någon aktivitet som du saknar?"

- På mötesplatserna var det 11 personer som saknade aktiviteterna: fotboll, om basket, paintball, gokart, inredning, flera gruppaktiviteter samt att baka.

Träffpunkter

Målgrupp: Ungdomar 16-19 år

Stadsdelsområde: Bredäng och Vårberg

Urval av aktiviteter: Diskussionskvällar, hjälp med cv skrivning, jobbsökningar, körkortsteori, läxläsning, filmkvällar, sportaktiviteter, skapande, musik, dans och media-produktion.

Bemanning: Minst två fritidsledare per träffpunkt

Öppettider:

- **Bredäng på parkleken Ängen:**
måndag och onsdag 17.30-21.30
- **Vårberg på parkleken Vårgården:**
måndag och tisdag 17.30-21.30

På torsdagar, fredagar, lördagar och söndagar finns ingen öppen verksamhet på träffpunkterna.

Ungdomens Hus

Målgrupp: ungdomar 12-19 år

Stadsdelsområde: Skärholmen

Urval av aktiviteter: Danskurser, dj-kurser, replokal musikstudio, föreläsningar, spontanidrott med olika prova-på aktiviteter.

Bemanning: Minst tre fritidsledare, bemanning dimensioneras utifrån antal besökare vid ordinarie verksamhet.

Öppettider:

måndag: 17:00-20:00

tisdag: 17:30-21:30

onsdag: 17:30-21:30

torsdag: 17:30-21:30

fredag: 19:00-24:00

lördag: 17:00-21:00

söndag: 16:30-20:30

Måndagar och lördagar är avsedda för 12-15 åringar

Övriga dagar för 16-19 åringar.

Fryshusets trivselenkät

Trivselenkäten genomfördes under våren 2018 och besvarades av 56 besökare på såväl Träffpunkter som Ungdomens Hus, varav 21 flickor och 34 pojkar samt 1 stycken ”annan”. I Fryshusets trivselenkät ställs följande öppna fråga där besökarna får skriva fritextsvar. "Om jag fick ändra något skulle det vara"

- På träffpunkterna/Ungdomens Hus var det 15 av totalt 56 svarande som skrev önskemål om förändringar såsom öppettider, bättre marknadsföring, sällskapsspel, pingisbord/rack, baskethall och bättre aktiviteter.

Trivselenkäten innehöll även frågan "Finns det någon aktivitet som du saknar?"

- På träffpunkterna/Ungdomens Hus var det 11 personer som saknade aktiviteterna: musik/flera aktiviteter, inomhus spelplats och biljardbord.

Skollov

På skolloven erbjuds ett stort utbud av aktiviteter på parklekar, mötesplatser, träffpunkter och Ungdomens hus. Exempel på aktiviteter är utflykter, tävlingar, turneringar och workshops inom musik och dans. Lovaktiviteterna genomförs ofta i samarbete med ex Mitt 127 och lokala föreningar. På vissa utflykter (Bowling, bio, Gröna Lund mm) kan en symbolisk anmälningsavgift på ca 50 kr tas ut.

Utvecklingsmöjligheter för verksamheterna

Nedan redovisas de resultat som kan utläsas av den enkätundersökning som genomfördes på uppdrag av förvaltningen under 2018 samt övergripande resultat från Fryshusets trivselenkät. Förvaltningen har även skickat en fråga till Skärholmens ungdomsråd (UNGSK) samt tittat på Stockholms stads hemsida och där tagit del av andra förvaltningars organisationer.

Förvaltningens undersökning

Stadsdelsförvaltningen har under perioden maj-juni 2018 genomfört en enkätstudie för att ta reda på hur ungdomar vill att deras fritidsverksamhet ska vara utformad. Enkäten har presenterats personligen på plats i grundskolor, Ungdomens hus och Träffpunkter för att säkerställa en hög svarsfrekvens. För att nå fler 16-19 åringar än de som besöker Ungdomens hus och träffpunkterna skickades enkäten ut via mail till ett stort antal unga i den åldersgruppen. Totalt har 363 ungdomar i åldersspannet 13-19 år deltagit, fördelat på de fyra olika stadsdelsnämndsområdena Vårberg, Bredäng, Skärholmen och Sättra. Av dessa var 187 flickor, 170 pojkar och sex personer uppgav sin könsidentitet som "annan".

I enkätundersökningen svarar ca en tredjedel av de tillfrågade unga att de har dålig eller ingen kunskap om de aktiviteter som erbjuds i deras närhet på Fryshusets verksamheter. Fryshuset använder flera kanaler för att nå ut till målgruppen exempelvis via månadsbrev, Facebook, affischer, annonser i tidningen och hemsidor. Respondenterna som känner till verksamheten men inte besöker den svarar att de inte har några vänner där samt att de aktiviteter som erbjuds inte är roliga. I enkätundersökningen fick ungdomarna ange i fritextsvar vilka fritidsaktiviteter som de saknar eller önskar mer av. På ungdomens hus, träffpunkter och/eller mötesplatser önskas:

- Fler gemensamma aktiviteter samt aktiviteter och kollo på sommaren
- Fler utomhusaktiviteter på Ungdomens hus ex. 5-kamp och grillkvällar
- Personalen på mötesplatserna behöver mer verka för att alla är med
- Flera önskar mer dans ex. afrobeat och dancehall
- Flera fotbollsturneringar men även basket och pingis
- Datorspel, E-sport, paintball, karaoke
- Konstutställningar, workshops med olika syften tex sexism, feminism, integration etc.

- Möjlighet att utöva parkour
- Mer tjejer och tjejkvällar
- Fler soffor och ställen att chilla och umgås i

Ungdomarna fick även ange i fritextsvar vilka fritidsaktiviteter de saknar eller önskar mer av i stadsdelsnämndsområdet:

- Fler säsongsaktiviteter
- Pluggyta med datorer
- Grillplatser, ute gym och cykelvägar
- Festivaler, konserter, musikuppträdanden, kulturprojekt
- Yoga och andra typer av danser
- Ny ungdomsgård i Sättra
- Mer gemenskap för dem som bor i Bredäng
- Förbättrad säkerhet

Många av de som känner till utbudet uppger att de är nöjda med utbudet som är men på frågan om ungdomarna önskar några andra typer av mötesplatser framkommer följande:

- Mötesplatser med aktiviteter/dagar som riktar sig till enbart tjejer
- Fler ställen som är anpassade för äldre ungdomar
- Läxhjälp, studieplatser samt önskan om organiserade och schemalagda aktiviteter och personal

Övriga önskemål som framkommer:

- Specifika lokaler för olika aktiviteter såsom dans, sång
- Ungdomscafé
- Fler fotbollsplaner
- Flera 127 festivaler under en längre period
- Mötesplats i Vårberg

Synpunkter från Ungdomsrådet

Förvaltningen ställde frågan till Skärholmens ungdomsråd (UNGSK) om hur fritidsverksamheten i Skärholmens stadsdel kan utvecklas. Ungdomsrådet kom med flera konkreta förslag på aktiviteter, marknadsföring och bemötande.

- Mer satsning på tjejer i alla fritidsverksamheterna men främst i Vårberg
- Bredda målgruppen, försöka att nå ut till fler än de stammar som finns
- Planerade aktiviteter som erbjuds (inte bara att "hänga")
- Riktade aktiviteter till ungdomar som är 15+ då majoriteten av mötesplatsernas besökare är 12-14 år.
- Läxhjälp, studierum önskas

- Rutin hos personal att hälsa på ungdomar som kommer för första gången.
- Inte tillåta personal sitta med privata mobiler på arbetstid
- Kontinuitet i personalstyrkan för att skapa trygghet för besökare
- Äldre personal
- Planerade aktiviteter ska finnas tillgängligt i sociala medier för hela månaden, god planering
- Öppet under helger
- Bättre lokaler i Vårberg och Bredäng

Trivselenkät

Fryshuset Skärholmen genomför årligen en nöjdhetsmätning bland besökare på parklekar, mötesplatser, träffpunkter och ungdomens hus. Trivselenkäten genomfördes under våren 2018 och besvarades av 249 besökare fördelat på 50 % flickor, 47 % pojkar och 3 % annan, d.v.s. definierar sig varken som flicka eller pojke.

De som besöker fritidsverksamheten anger att de främst är där för att träffa kompisar och för att det är kul. En majoritet av de svarande anger att de får informationen om verksamheten och aktiviteter via kompisar, fritidsledare och Instagram. Samtliga kanaler som används behöver du bli medbjuden i för att få informationen.

Fryshuset ställer frågan i trivselenkäten om ungdomarna är nöjda med öppettiderna. Tabellen nedan visar antalet ungdomar som är helt nöjda med öppettiderna.

	Antal svarande	Nöjda Totalt	Nöjda Flickor	Nöjda Pojkar	Nöjda Annan
Parklek	79	44	26	16	2
Mötesplats	114	59	30	27	2
Träffpunkt/Ungdomens hus	56	33	16	17	0

Resultaten visar att det är flera besökare som önskar annorlunda öppettider, trivselenkätens resultat från 2017 visar samma mönster. Fryshuset har lämnat förslag till förvaltningen gällande ökade öppettider på ungdomens hus. Förvaltningen önskar att Fryshuset redovisar för- och nackdelar med förändringarna innan dessa skickas vidare till stadsdelsnämnden för beslut.

Enbart hälften av besökarna vet om att de kan ge förslag och planera aktiviteter i verksamheterna. I föregående års undersökning var siffran betydligt högre då 86 % av besökarna kände till detta. Fryshusets ledning tror att detta kan bero på att årets enkät genomfördes när många stammisbesökare var på sommarsemester. De har dock inte gjort någon riktig analys av skälet till nedgången. En ny mätning kommer att ske under hösten.

Exempel på fritidsverksamheter i staden

Nedan presenteras fritidsverksamheternas utbud i två stadsdelar, Rinkeby-Kista och Skarpnäck.

Rinkeby-Kista

Driver främst fritidsverksamheten i egen regi. I slutet av år 2016 inleddes en samverkan mellan Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd och Fryshuset Husby (Idéburet offentligt partnerskap) med syfte att gemensamt planera och genomföra lokalt utvecklingsarbete. Fryshuset har en lokal mötesplats i Husby. Målgruppen är barn, ungdomar och unga vuxna (12-25 år) som befinner sig i - eller riskerar att hamna i – utanförskap.

Ungdomens Hus

Ålder: 16-19 år

Beslut jan 2018 Ungdomens Hus i Rinkeby ska öppna redan kl. 12.00 på dagarna för att nå unga vuxna som varken arbetar eller studerar. Sedan projektstarten den 18 april har de haft närmare 340 besökare och förvaltningens samordnare ser att behovet finns.

Reactor Ungdoms-, sport- och kulturhuset är en mötesplats

Ålder: 16 till 19 år

Kista ungdomsgård

Ålder: 10-12 år på onsdag-söndag

Ålder 13-16 samtliga kvällar

Husby Centrumgård (ungdomsgård)

Ålder: 13-15 år

Husby ungdomsgård driver också i samma lokaler 10-12 årsverksamhet 3 dagar i veckan.

Ungdomsgården ELECTRIC

Ålder: 12-24 år

Öppen verksamhet för ungdomar mellan med funktionsnedsättning

Parklek (både äldre och yngre barn)

Två nya bemannade parklekar planeras under året, en i Husby och en i Rinkeby.

Skarpnäck

Driver fritidsverksamheten i egen regi. Varje månad samverkar alla fritidsgårdar och ordnar ett gemensamt arrangemang, exempelvis uppträdande, temakväll, filmvisning i Kulturhuset eller utflykt. Där kan alla unga komma in och påverka och medverka.

Skarpnäcks fritidsgård

Ålder: 13 - 17 år

Bagishuset fritidsgård

Ålder: 13-17 år

Träffstugan är en fritids- och ungdomsgård i Sköndal

Ålder: 7-25 år och som har en funktionsnedsättning

Björkhagens fritidsgård

Ålder: 13-17 år.

Tre bemannade parklekar.

Jämställdhetsanalys

Fördelningen av män respektive kvinnor är relativt jämn bland fritidsledarna. I rollen som förste fritidsledare, de som är ansvariga för den dagliga verksamheten, finns en man och två kvinnor.

Ledningen, som utgörs av verksamhetsansvarig, verksamhetsutvecklare samt biträdande, utgörs av två män och en kvinna.

Förvaltningens undersökning visar att det är marginellt fler pojkar som besöker fritidsverksamheten. Pojkarna går främst dit för att träffa vänner medan flickorna anger att de inte har någon annanstans att vara. Det är en större andel flickor än pojkar som anger att de inte känner till vilka fritidsaktiviteter som erbjuds i närområdet. Flickor efterfrågar mer aktiviteter för enbart flickor, vilket även framhålls av ungdomsrådet trots att det erbjuds.

Fryshuset märker att när de genomför särskilda riktade aktiviteter så kommer fler flickor till verksamheten. I Fryshusets trivselenkät, där flera svarsalternativ är möjliga, svarar en mindre andel av flickorna att de besöker verksamheten för att vara med på en särskild aktivitet. Forskningen visar att riktade aktiviteter för flickor ger resultat i ett ökat besökarantal.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts på avdelningen förskola och fritid.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Inom Fokus Skärholmen kommer nya bostäder byggas i stadsdelsnämndområdet vilket innebär att antalet invånare i åldersgruppen 6-18 år kommer öka under den kommande tioårsperioden. Det kan innebära framtida utmaningar för verksamheter riktade till den målgruppen. Forskning visar att barn och unga från socioekonomiskt svaga förhållanden besöker fritidsgårdar i större utsträckning att jämföra med barn och unga från socioekonomiskt starka förhållanden som i större utsträckning deltar i idrottsföreningar och kulturskolor. En bidragande faktor handlar om att dessa unga i högre grad uppmuntras till deltagande av sina föräldrar, vilka också i större utsträckning har tid att följa barnen till deras aktiviteter. Många idrotts- och föreningsaktiviteter medför också högre kostnader vilket också påverkar deltagandet. I dagsläget gör förvaltningen antagandet att det kommer bli en ökad befolkning med olika socioekonomiska förutsättningar och det är därmed inte säkert att målgruppen för fritidsverksamhet ökar. Fritidsverksamhet och föreningslivet behöver samarbeta i högre grad för att främja ungdomars kunskap om vilka fritidsverksamheter som erbjuds i stadsdelsnämndsområdet. I en eventuell kommande upphandling är det viktigt att kraven på tjänsten har fokus på kvalitet och utveckling före kvantitet samt att de blir tydliga och flexibla för att kunna möta framtida behov på rätt sätt. Förvaltningen anser att det som står i nuvarande avtal med Fryshuset levereras och kvantitativa mått är uppfyllda.

Fryshuset samarbetar och samverkar idag på olika sätt med fältassistenterna, 127 festivalen och ungdomsrådet som alla tillhör socialtjänstens resursenhet. För att ytterligare underlätta samarbetet har förvaltningen beslutat att även flytta fritidsverksamheten dit. Det finns en naturligare koppling däremellan än som det ser ut idag då förskola och fritid tillhör samma avdelning.

Utveckling av fritidsverksamheten

Förvaltningen ser att det finns svårigheter med att få fram relevanta undersökningar eller forskning kring hur behoven av en fritidsverksamhet kan komma att förändras över tid på grund av ändrade omvärldsfaktorer eller förutsättningar. Förvaltningen har inte hittat några tydliga konkreta exempel som visar på en verksamhet som förändrats till det positiva och som har en analys kring vad den positiva utvecklingen beror på. På internet finns det reportage kring olika verksamheter i landet där det har gjorts en del antaganden, tex att den fysiska miljön i form av inbjudande

möblering och färgsättning har betydelse för att öka andelen flickor som besöker fritidsverksamheten. Likaså att planerade riktade aktiviteter skapar trygghet och lockar unga flickor, unga hbtq-personer samt unga med funktionsvariationer att besöka verksamheterna. De slutsatserna stämmer också överens med den ”Kartläggning av öppen fritidsverksamhet” som myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) sammanställde efter uppdrag av regeringen år 2015. MUCF framhåller att det är centralt för fritidsverksamheten att utgå från ungas faktiska behov och önskemål i planering och genomförande av verksamheten oavsett målgrupp. När verksamheten blir relevant och intressant för målgruppen ökar kvaliteten i verksamheten.

I dagsläget delar två av fyra parklekar, Skärholmen och Bredäng, lokal med öppna förskolan. Det innebär att öppna förskolan drivs i egen regi under förmiddagen och parkleken drivs på entreprenad under eftermiddagen. Det har visat sig att nuvarande lösning försvårar utveckling av både öppna förskolans- och parklekarnas verksamheter. Det gäller tex utformningen av lokalerna som varje dag behöver återställas av både öppna förskolan och parkleken. Aktiviteter som pågår i respektive verksamhet har också svårigheter med kontinuitet på grund av att inget kan lämnas kvar för en fortsättning kommande dag. En annan utmaning är att personalen på för- och eftermiddagen har olika arbetsgivare vilket ställer stora krav på samarbete mellan personalgrupperna samt chefer. Förvaltningen föreslår att det på sikt sker en översyn av lokalerna för öppna förskolorna och parklekarna.

Stadsdelsnämndsområdet har idag tre parklekar som drivs på entreprenad samt en i egen regi. Förvaltningen förordar att samtliga parklekar hålls samman, antingen i egen regi eller på entreprenad utifrån att det blir:

- ökad tydlighet för medarbetare och medborgare
- volymfördelar med större organisationer som till exempel möjligheten att fördela personal efter behov för att säkerställa öppethållande, en viktig kvalitetsaspekt inom fritidsverksamhet
- ökad likvärdighet för såväl verksamhetens besökare som personalgrupper

Öka antalet besök

För att öka besökarantalet inom fritidsverksamheten lyfter MUCF organisatoriska faktorer som avgörande. Det omfattar bland annat, verksamhetens uppdragsbeskrivning, personalens kompetens och möjligheter till verksamhetsutveckling, verksamhetens placering,

utformning av lokal och aktiviteter samt ungas möjlighet till delaktighet. Förvaltningen instämmer i de olika faktorerna som MUCF lyfter fram. Vidare är kvaliteten och likvärdigheten inom fritidsverksamheten av extra stor vikt för Skärholmens stadsdelsnämndsområde som ett socioekonomiskt svagt område. Forskning visar att barn och unga från socioekonomiskt svaga förhållanden besöker fritidsgårdar i större utsträckning och fritidsverksamheten är därför en viktig del i ungas uppväxt. Ohälsotalet i stadsdelsområdet är högt och fler unga behöver ha en meningsfull fritid.

Förvaltningen ser att många av de önskemål på aktiviteter som ungdomarna har redan erbjuds idag även om det i vissa fall endast är på en verksamhet i hela stadsdelen. Det ställer stora krav på en organisation att erbjuda ett brett utbud på samtliga platser varje dag, både ur ett ekonomiskt och ett organisatoriskt perspektiv. Den enkätstudie som genomförts på förvaltningens uppdrag visar att det är en stor grupp ungdomar som inte känner till vilken fritidsverksamhet som erbjuds i Skärholmens stadsdel. Förvaltningen gör antagandet att det kan finnas brister i de kommunikationskanaler som används och att ungdomarna i och med det inte känner till alla aktiviteter som erbjuds. Kommunikationen mot målgruppen behöver därmed bli tydligare och fler öppna kanaler måste användas som även når de som inte besöker verksamheten idag. Förvaltningen ser att det bedrivs mycket fin verksamhet för stadsdelens barn och unga men att ungdomarna som inte besöker verksamheterna inte känner till vad som erbjuds. Fritidsverksamheten bör synas i skolorna genom ytterligare uppsökande verksamhet, anslag och event. Kommunikationen ska riktas framförallt mot flickor som i större utsträckning inte känner till verksamheten. Fritidsverksamheten ska ha ett kontinuerligt samarbete med skola och socialtjänst.

Ungas delaktighet behöver öka. Det behöver vara tydligt att det är de unga som formar hur verksamheten ska se ut. En anledning till att unga inte besöker verksamheten är för att de aktiviteter som erbjuds inte uppfattas som roliga och åsikterna behöver fångas in för att utbudet ska utvecklas. Planerade aktiviteter behöver marknadsföras med en betydligt bättre framförhållning än vad som sker idag.

Verksamhet för unga med funktionsvariationer

Kommunikationen mot barn och unga med funktionsvariationer måste uppdateras och finnas tillgänglig i de kanaler som

ungdomarna söker. Den verksamhet som finns måste synas inom stadens söktjänst fritidsnätet samt Fryshusets egen hemsida vilket idag saknas för Skärholmens stadsdelsnämndsområde. På hemsidan står det att riktade aktiviteter, för dig som har en funktionsnedsättning erbjuds, och utbudet kan förändras från termin till termin. Kontaktuppgifter till verksamhetsansvarig finns för de som önskar mer information vilket förvaltningen anser lägger hinder i vägen för den enskilda individen. En tydligare information kring vilka aktiviteter som erbjuds behöver finnas samt att informationen ska kännas välkomnande.

Öppettider

Öppettiderna behöver ses över på mötesplatser och träffpunkter för att om möjligt ha en jämnare fördelning över veckan. Förvaltningen föreslår att det görs en översyn av antalet mötesplatser och träffpunkter i hela stadsdelsnämndsområdet för att se fördelning av öppettider och verksamheter. Förvaltningen vill undersöka om det är möjligt att ha färre fysiska platser och istället utöka antalet dagar och tider som verksamheterna är öppna. Det skulle öka möjligheten att få fler planerade aktiviteter, en högre kvalitet med en samlad kompetens och fler närvarande vuxna på varje ställe.

Parklekar

Om fritidsverksamheten ska upphandlas på nytt föreslår förvaltningen att samtliga parklekar finns med i upphandlingen alternativt att samtliga parklekar återtogs i egen regi. I nuvarande avtal är det en parklek, Kulan, som är kvar i egen regi. För att få en enhetlighet och en tydlighet kring fritidsverksamhetens uppdrag bör all öppen fritidsverksamhet drivas i samma form. Det ger även en tydlighet för medborgarna.

Namnbyte

För att ytterligare tydliggöra verksamhetens inriktning och följa liknande verksamheter inom staden föreslår förvaltningen att ett namnbyte sker för mötesplatser och träffpunkter.

Fritidsgård/ungdomsgård är namn som förekommer i stadens olika stadsdelar. Förvaltningen föreslår att namnbyten sker till ungdomsgård eller fritidsgård med en geografisk hänvisning till var denna är placerad och att detta sker i samråd med ungdomar samt ungdomsrådet i Skärholmens stadsdelsförvaltning.

Jämställdhetsanalys

Förvaltningen ser att en relativt jämn fördelning av kvinnor och män i personalstyrkan är en fördel för samtliga fritidsverksamheter.

Förvaltningen anser att verksamheterna behöver öka variationen av planerade aktiviteter riktade mot flickor samt att dessa behöver kommuniceras tydligare mot målgruppen.

För- och nackdelar med upphandlad verksamhet

En upphandlad verksamhet kan ge nackdelar i form av begränsad flexibilitet och svårigheter i att ställa krav på de mjuka värden som utgör kvaliteten i verksamheten. I dagsläget följs kvalitén upp på månatliga möten med leverantören likväl som i tertialrapporter, verksamhetsberättelser och genom trivselenkäter. Förvaltningen har dock svårt att mäta mjuka värden som exempelvis vilken stämning som råder på parklekar, mötesplatser och träffpunkter.

Möjligheten att anpassa verksamheten utifrån utvecklingen i området begränsas i en upphandlad verksamhet. Nya omständigheter eller behov hos målgrupperna kan påverka behovet av bemanning, öppettider och verksamhetens inriktning. Ändringar av avtalsvillkor är otillåtet vid en upphandling och det finns risk för att en otillåten direktupphandling sker. Nya behov som uppkommer kan läggas in i avtalet i form av tydligt beskrivna optioner. Det kan dock vara svårt för förvaltningen att förutsäga framtida förändringar av verksamheten.

En fördel med att ha en upphandlad leverantör av fritidsverksamheten är att denna besitter verksamhetsspecifik kunskap. En leverantör som bedriver fritidsverksamhet på flera platser och med en bred erfarenhet av verksamheten kan se relevanta utbildningssatsningar för personal och ses som en mer attraktiv arbetsgivare där personal kan utvecklas. En leverantör kan också, genom sin erfarenhet, ha mer kännedom om målgruppens önskemål. Vidare kan leverantören också ha ett mer riktat fokus på kärnverksamheten och komma med förbättringsförslag utifrån upplevda behov i området.

Kravställningen i upphandlingen av verksamheten är central för dess innehåll och kvalitet. Det är en kravställning som styr hur hela verksamheten utformas. Förvaltningen säkerställer att det finns kompetens inom förvaltningen att utforma en kravställning som beskriver behovet av fritidsverksamhet inom Skärholmens stadsdelsområde.

Sammanfattning av fördelar och nackdelar med att driva fritidsverksamhet i egen regi:

Fördelar	Nackdelar
Ökad flexibilitet utifrån nya uppdrag och förutsättningar	Risk för bristande verksamhetsspecifik kunskap. Förvaltningen driver många olika verksamhetsområden tex socialtjänst, äldreomsorg och förskola.
Ökad insyn	
Lättare att följa upp verksamheterna i praktiken	Begränsat sammanhang för personalen utifrån att fritidsverksamheten i stadsdelen utgör en liten del i relation till helheten.

Sammanfattning av fördelar och nackdelar med att upphandla fritidsverksamheten:

Fördelar	Nackdelar
Verksamhetsspecifik kunskap då fokus endast ligger på fritidsverksamhet	Begränsad flexibilitet utifrån att avtal styr innehållet
Mer fokus på kärnverksamheten	Svårt att ställa krav på mjuka värden då verksamheten inte följs upp i det praktiska arbetet på det sätt som är möjligt vid egen regi
Ökade utvecklingsmöjligheter för personal utifrån att de ingår i ett större sammanhang med fokus på fritidsverksamhet	Brist på insyn

Externa källor

- Stockholms stads hemsida, Hitta och jämför fritids- och ungdomsgårdar: <http://www.stockholm.se/-/Jamfor/?enhetstyp=af3bb542fad542c58b8fb9a41bbff4c2&slumpfro=292570561>
- Stockholms stads hemsida, Hitta och jämför träffpunkter och mötesplatser: <http://www.stockholm.se/->

/Jamfor/?enhetstyp=6ec7f79b583c4d8c9e180d8d60a13d3e&slumpfro=292602542

- Fryshusets hemsida: <https://skarholmen.fryshuset.se/>
- Fritidsnätets hemsida: <https://www.fritidsnatet.se/>
- Rapport från Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF)
https://www.mucf.se/sites/default/files/publikationer_uploads/kartlaggning-oppen-fritidsverksamhet.pdf
- Rapporter från Kommissionen för ett hållbart Stockholm
Skillnadernas Stockholm:
<http://www.stockholm.se/OmStockholm/Forvaltningar-och-bolag/Stadsledningskontoret-/Kommissionen-for-ett-socialt-hallbart-Stockholm/>
Jämlik fritid, bättre framtid:
<http://www.stockholm.se/OmStockholm/Ett-socialt-hallbart-Stockholm-2/Rapporter-fran-hallbarhetskommisionen/>

Bilagor

1. Skrivelse från Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet Framtida möjligheter för stadsdelens fritidsgårdsverksamhet 2018-05-24
2. Slutrapport: Skärholmen om modern fritidsverksamhet för unga Slutrapport 2018-08-15
3. Trivselenkät Fryshuset 2018